ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ

ವಜ್ರೇಶ್ವರಿ ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥೆ, ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್

ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18699271

ABSTRACT:

ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳು ಮಾನವನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಮಾನವಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. 1990ರ ದಶಕವು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಕಾಲವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಹಿಳೆಯ ಆತ್ಮಗುರುತು, ಅಸಹಾಯಕತೆ, ಪ್ರತಿರೋಧ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಮಹಿಳೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಾನವಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾನವಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು 1990ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಈ ಪ್ರಬಂಧವು 1990ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳ (Humanities) ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಉದಾರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೇವಲ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗದೆ, ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮರುಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಒಂದು 'ಜೀವಂತ ದಾಖಲೆ'ಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು ಎಂಬುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೇಂದ್ರವಸ್ತುವಾಗಿದೆ.

ಇತಿಹಾಸ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಂತಹ ಮಾನವಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವು, ಮಹಿಳೆಯರ ಮೌನಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಧ್ವನಿ ನೀಡಿದೆ. ಕುಟುಂಬದ ರೂಪಾಂತರ, ಲೈಂಗಿಕತೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಈ ದಶಕದ ಲೇಖಕಿಯರು ಸ್ವಾನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸೃಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಈ ಬರಹಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪುನರ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಈ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಬರಹವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

KEYWORDS:

ಮಹಿಳಾ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಜಾಗತೀಕರಣ, ಸ್ವಾನುಭವ, ಸಮಾನತೆ.

ಲಿಂಗತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ

ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ದೇಹ' ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಜೈವಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವಲ್ಲ; ಅದು ಅಧಿಕಾರ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧದ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. 90ರ ದಶಕದ ಕನ್ನಡ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವನ್ನು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ 'ಅಸ್ಮಿತೆ'ಯನ್ನು ನೀಡಿತು.

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ:

ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವನ್ನು 'ಪವಿತ್ರತೆ' (Purity) ಮತ್ತು 'ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ'ದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಡಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಲೇಖಕಿಯರು ದೇಹವನ್ನು ಬಯಕೆಯ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವ 'ಪುರುಷ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ'ವನ್ನು (Male Gaze) ಸವಾಲು ಮಾಡಿದರು. ದೇಹವು ಕೇವಲ ಮೌನವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಅದು ತನ್ನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಕೃತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ್: ಇವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವು ಅವಳ ಅಹಂಕಾರವಲ್ಲದ ಅಸ್ಮಿತೆಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆ: ಇವರ 'ನನಗೇ ಪ್ರಿಯವಾದ ನನ್ನ ದೇಹ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜವು ಹೇರುವ 'ಸೌಂದರ್ಯ' ಅಥವಾ 'ಪವಿತ್ರತೆ'ಯ ಮಾಪನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ತನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ತನ್ನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಲಿಂಗತ್ವ ಅಧ್ಯಯನದ 'ದೈಹಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ'ಯ (Bodily Autonomy) ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ್: ಲೈಂಗಿಕತೆ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಉದಾಹರಣೆ: ಇವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಲೈಂಗಿಕ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ, ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೇವಲ 'ಭಾವಜೀವಿ' ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹವು ಅನುಭವಿಸುವ ದಣಿವು, ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಆಸೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯ ದನಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಎಚ್. ಎಲ್. ಪುಷ್ಪ: ಇವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವನ್ನು ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಲೇ ಅದರ ಮೇಲಾಗುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆ: ಇವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವು ಅನುಭವಿಸುವ ಋತುಸ್ರಾವ, ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಂತಹ ಜೈವಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅಶುದ್ಧ ಎಂದು ನೋಡುವ ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನಡಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹದ ಮೇಲಾಗುವ 'ಅನೈತಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ'ವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕಿನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕಿ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೇವಲ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗದೇ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ, ಚಿಂತಿಸುವ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೇವಲ ಪೀಡಿತ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಗೌರವದೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಲು ಯತ್ನಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಕನ್ನಡ ಮಹಿಳಾ ಚಿಂತನೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, 90ರ ದಶಕದ ಲೇಖಕಿಯರು ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವನ್ನು ಕೇವಲ 'ಮನೆ'ಯ ಒಳಗಿನ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸದೆ, ಅದನ್ನು ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದ ಮುಖ್ಯ ಚರ್ಚೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಲಿಂಗತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ' (Gender Studies) ಎಂಬ ಶಿಸ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಹಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಸಂವೇದನೆ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನೆಲೆ

ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ'ವು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ನಡುವಿನ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. 90ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿತು.

ವಿವರಣೆ: ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯ ಶೋಷಣೆಯು ಕೇವಲ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಲೂ ದ್ವಿಗುಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು 'ಛೇದಕತೆ' (Intersectionality) ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಿ.ಟಿ.ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ್: ಇವರ 'ಗತಿ' ಕಾದಂಬರಿಯು ಬಂಜಾರ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅವರು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದಾಖಲೆಯಂತೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ.

ದು. ಸರಸ್ವತಿ: ಇವರ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚರ್ಚೆಯಾಗದೆ, ಶೋಷಿತರ ಪರವಾದ ಆಕ್ರೋಶ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧದ ದನಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಲಿಂಗಭೇದ ಮತ್ತು ಪಿತೃಸತ್ತೆಯ ಸಂಕಟಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಮಹಿಳೆಯ ಶಕ್ತಿ, ಚೇತನ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಸದೃಢಗೊಳಿಸಿಸುತ್ತದೆ.

ಇತಿಹಾಸದ ಪುನರ್ ರಚನೆ:

ಚರಿತ್ರೆಯು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ಈ ಕಾಲದ ಲೇಖಕಿಯರು ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು 'ಮಹಿಳಾ ಚರಿತ್ರೆ' (Her-story) ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾಣದ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೌನವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ದನಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.

ವೈದೇಹಿ: ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಸೀತೆ ಅಥವಾ ಅಹಲ್ಯೆಯಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳು ಕೇವಲ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಆಧುನಿಕ ಮಹಿಳೆಯರಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಹೊಸ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪುರಾಣದ ಪಾತ್ರಗಳಾದ ಸೀತೆ ಅಥವಾ ಅಹಲ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನೋಡದೆ, ಅವರ ಮೌನದ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಆಯಾಮವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು.

ವಿಜಯಾ ದಬ್ಬೆ: ಇವರು ತಮ್ಮ 'ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶಾ

ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಓದನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜಯಾದಬ್ಬೆಯವರು, ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾನುಭವ, ಹಕ್ಕು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಶಕ್ತಿ, ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಸತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಾನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದರೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ತತ್ತ್ವ ಕುರಿತು ಚಿಂತನಾತ್ಮಕ ಸಂದೇಶ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಚರಿತ್ರೆಯು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರ ಕೊಡುಗೆ ಮತ್ತು ದನಿಯನ್ನು ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳಿದೆ ಎಂಬುದು ಮಾನವಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಗಂಭೀರ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿದೆ. 90ರ ದಶಕದ ಲೇಖಕಿಯರು ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಮೂಲಕ 'ಮಹಿಳಾ ಚರಿತ್ರೆ'ಯನ್ನು (Her–story) ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯು ಕೇವಲ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವ ಪಾತ್ರವಾಗಿರದೆ, ಅವಳು ಒಬ್ಬ ಸಕ್ರಿಯ 'ಕರ್ತೃ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವುದು ಈ ಹಂತದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ: ಅವರ 'ತಿರುಗಿ ಹೋದಳು' ಕಥೆ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಅನುಭವಿಸುವ ಅಂತರಂಗದ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಂಧನಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳ ಅರಿವು ಇದ್ದರೂ, ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಮಾಜದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಅವಳ ಪ್ರತಿರೋಧಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೌನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ಅವಳೊಳಗೆ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ಲೇಖಕಿ, ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೇ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಾಧಿಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. 'ತಿರುಗಿ ಹೋದಳು' ಕಥೆ, ಮಹಿಳೆಯ ಮೌನ ಪ್ರತಿರೋಧ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗದ ನೋವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿ: ಇವರ 'ತಾಯ್ತಾನ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ, ಮೊಯ್ದಿನ್ ಬ್ಯಾರಿ ಸಾವಿನ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಇಸಾಕ್ ಬ್ಯಾರಿಯ ಪತ್ನಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರೂ, ಊರಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಸುಂದರಿಯ ಹೆರಿಗೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಉದಾತ್ತ ಮಾನವೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಇರುವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಸುಂದರಿಯ ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸಿದ ಇಸಾಕ್ ಬ್ಯಾರಿಯ ಪತ್ನಿಯ ಮಾನವೀಯತೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ

1990ರ ದಶಕದ ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಉದಾರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಇದು

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರವಿದ್ದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯು ಇಂದಿಗೂ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿಡಿತದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನೇಮಿಚಂದ್ರ: ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಸಂವೇದನೆ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 'ಬದುಕು ಬದಲಿಸಬಹುದು' ಅಂತಹ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆಯು ಅನುಭವಿಸುವ 'ಎರಡು ಮುಖದ ಹೊರೆ'ಯನ್ನು (Double Burden) ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಗರ ಜೀವನದ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ಕಿರುಕುಳ ಮತ್ತು ಮನೆ-ಕೆಲಸದ ನಡುವಿನ ಸಮತೋಲನ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯು ಹಣ ಗಳಿಸಿದರೂ ಅವಳ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ನೀಡುವ ಗೌರವದ ಕುರಿತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಇವರ ಬರಹಗಳು ಎತ್ತುತ್ತವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, 90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಪಂಚವಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯಂತಹ ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

“90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ ಅವರ 'ಬಿಡುಗಡೆ' ಸಣ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಥೆಯ ನಾಯಕಿ ಸರೋಜಳ ಮೂಲಕ ಲೇಖಕಿಯು ಎತ್ತುವ 'ಒಲೆ ಬದಲಾದರೂ ಉರಿ ಬದಲಾಗಿದೆಯೇ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು, ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿರ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ರಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಥೆಯಾಗದೆ, ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಎದುರಿಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಜೇಡರ ಬಲೆಯಂತಹ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ (ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನೆಲೆ)

ಪಿತೃಸತ್ತೆ (Patriarchy) ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಪುರುಷರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಲ್ಲ, ಅದು ಕುಟುಂಬ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ತರದಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ರಚನೆ. 90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿತು. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ, ಮಹಿಳೆಯ ಮನೆಯೊಳಗಿನ 'ವೇತನರಹಿತ ಶ್ರಮ' ಮತ್ತು ಅವಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ದಮನವನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು.

ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್: ಇವರ 'ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ' ಕಾದಂಬರಿಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಶೋಷಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ.

ಶಶಿಕಲಾ ವೀರಯ್ಯ: ಇವರು ತಮ್ಮ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ (ಉದಾ: 'ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ'), ಕುಟುಂಬವು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೇವಲ ಉತ್ಪಾದನಾ ಯಂತ್ರದಂತೆ ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿಯಂತೆ ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಸ್ಮಿತೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು (ತಾತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದಿ ನೆಲೆ)

ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ 'ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದ' (Existentialism) ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. 90ರ ದಶಕದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವಳ ಸ್ವತಂತ್ರ 'ಅಸ್ಮಿತೆ'ಯನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು.

ವೈದೇಹಿ: ಇವರ 'ಅಮ್ಮಚ್ಚಿಯೆಂಬ ನೆನಪು' ಅಥವಾ 'ಕ್ರೌಂಚ ಪಕ್ಷಿಗಳು' ಅಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಸಂಘರ್ಷದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪಡುವ ಹಂಬಲವಿದೆ. ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಂಧನದಲ್ಲೂ ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚಿತ್ರಣ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.

ನೇಮಿಚಂದ್ರ: ಇವರ ಬರಹಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಇವರ 'ಬದುಕು ಬದಲಿಸಬಹುದು' ಕೃತಿಯು ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದು, ತನ್ನದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕಿಯರು ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು

ಲೇಖಕಿಯರು	ಪ್ರಮುಖ ಆಯಾಮಗಳು
ವೈದೇಹಿ	ಅಂತರಂಗದ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದೊಳಗಿನ ರಾಜಕಾರಣದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿತ್ರಣ.
ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್	ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.
ನೇಮಿಚಂದ್ರ	ವಿಜ್ಞಾನ, ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಸಂವೇದನೆಯ ಸಮನ್ವಯ.
ವಿಜಯಾ ದಬ್ಬೆ	ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳ ಮುನ್ನಡೆ.

ವೈದೇಹಿ (ಅಂತರಂಗದ ರಾಜಕಾರಣ): ಇವರು ಕುಟುಂಬದ 'ಸೌಮ್ಯ' ಮುಖದ ಹಿಂದಿರುವ ದಾರುಣ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಅವರ 'ಅಮ್ಮಚ್ಚಿಯೆಂಬ ನೆನಪು' ಕಥಾ ಸಂಕಲನವು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಳಿಸಿಹಾಕುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್ (ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ): ಇವರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ (ತಲಾಖ್)ಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ತಂದರು. ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಇವರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದು, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು.

ವಿಜಯಾ ದಬ್ಬೆ (ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಬುನಾದಿ): ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆ' ಎಂಬ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದವರು ಇವರು. ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಪುರುಷ ಕೇಂದ್ರಿತ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಇವರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರು.

ನೇಮಿಚಂದ್ರ (ವೈಚಾರಿಕತೆ): ಇವರು ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆಗೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ತರ್ಕ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದರು. ಹೆಣ್ಣು ಕೇವಲ ಭಾವಜೀವಿಯಲ್ಲ, ಅವಳು ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಬೌದ್ಧಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿತು.

ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕಿಯರ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಲೇಖಕಿಯರು	ಕೃತಿಗಳು	ವಿಷಯ
ವೈದೇಹಿ	ಗುಲಾಬಿ ಟಾಕೀಸ್, ಕಥೆಗಳ ಲೋಕ	ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ತ್ರೀ, ಮೌನದ ಪ್ರತಿರೋಧ
ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್	ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ, ವಜ್ರಮುಖಿ	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆ, ಗುರುತು
ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ	ಬೇರು	ಸ್ತ್ರೀ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಒಳ ಸಂಘರ್ಷ
ಜಯಂತಿ ನಾಯ್ಕ	ನೀರು ನೆರಳು, ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಹಿಂದೆ	ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆ
ಅನಸೂಯಾ ಶಂಕರ	ಮುಗಿಲು ಮೆಟ್ಟಿಲು, ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆ	ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಶಶಿಕಲಾ ವೀರಯ್ಯ	ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ, ನರಳ ಹೆಜ್ಜೆ	ಪಿತೃತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಮಲ್ಲಿಕಾ (ದಲಿತ ಬರಹ)	ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳು, ಅಂಚಿನ ಸ್ವರ	ದಲಿತ–ಸ್ತ್ರೀ ಜೀವನ
ಬಾನು ಮುಷ್ತಾಕ್	ಹಸೀನಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು	ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆ, ಸಮಾಜ
ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ (ನವ ಬರಹ)	ಒಡೆದ ಮೌನ	ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ
ಸುಧಾ ಆಡುಗೋಡಿ	ಬಯಲಿನ ಹಕ್ಕಿ	ನಗರ ಸ್ತ್ರೀ
ವಸುಧೇಂದ್ರ	ಸಮಕಾಲೀನ ಮಹಿಳಾ ಬರಹಗಾರ್ತಿಯರು (ಕಥಾಸಂಕಲನ)	ಲೈಂಗಿಕತೆ– ಅಸ್ತಿತ್ವ
ಕವಿತಾ ಲಂಕೇಶ್	ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ–ಲೇಖನಗಳು	ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ಮಮತಾ ಸಾಗರ (ಅಂತ್ಯ 90)	ಕಾವ್ಯ ಸಂಕಲನಗಳು	ಫೆಮಿನಿಸ್ಟ್ ಕಾವ್ಯ

ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ (ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನೆಲೆ)

1990ರ ದಶಕದ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಈ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೀಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದೆ:

1. ಎರಡು ಮುಖದ ಹೊರೆ (Double Burden): ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದರೂ ಮನೆಯ ಅಡುಗೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಲೇಖಕಿಯರು ಚಿತ್ರಿಸಿದರು.
2. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಂಧನ: ಹೆಣ್ಣು ಹಣ ಗಳಿಸಿದರೂ ಅವಳ ಹಣದ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕು ಅಥವಾ ಅವಳ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ನೀಡುವ ಗೌರವದ ಕುರಿತು ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತು.

ಜಾಗತಿಕ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಅರಿವು (ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ನೆಲೆ)

90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕನ್ನಡದ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಜಾಗತಿಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ (Cultural Studies) ಪ್ರಕಾರ, ಅಧಿಕಾರವು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಅದು ಮನೆಯ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ದಂಪತಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕಿಯರು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಂಭೀರವಾದ 'ಜಾಗತಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ' ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡಿತು.

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ತಿರುಳು ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಸಂಬಂಧ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು	ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಸಂಬಂಧ	ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ತಿರುಳು
1	ದೇಹ ರಾಜಕಾರಣ	ಲಿಂಗತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ (Gender Studies)	ದೇಹವು ಅಸ್ಮಿತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಸಂಕೇತ
2	ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ ಸಂವೇದನೆ	ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ (Sociology)	ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯದ ದ್ವಿಮುಖ ಶೋಷಣೆಯ ಅನಾವರಣ
3	ಇತಿಹಾಸದ ಪುನರ್ ರಚನೆ	ಚರಿತ್ರೆ (History)	ಪುರುಷ ಕೇಂದ್ರಿತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮರುಓದುವುದು
4	ಭಾಷಾ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ	ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ (Linguistics)	ಸ್ತ್ರೀ ಕೇಂದ್ರಿತ ಶಬ್ದಕೋಶ ಮತ್ತು ಆಡುಭಾಷೆಯ ಸಬಲೀಕರಣ
5	ಪಿತೃಸತ್ತೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ	ರಾಜಕೀಯಶಾಸ್ತ್ರ (Politics)	ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
6	ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಶೋಧ	ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ (Philosophy)	'ನಾನು ಯಾರು?' ಎಂಬ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ
7	ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಕೊಡುಗೆ	ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ (Literary Criticism)	ವೈದೇಹಿ, ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್ ಅವರಿಂದ ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
8	ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ	ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಶಿಸ್ತು	ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರದ ಚರ್ಚೆ
9	ಜಾಗತಿಕ ಸಂವೇದನೆ	ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು (Cultural Studies)	ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯುವುದು

ಉಪಸಂಹಾರ

ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಅದು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರದೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮಹತ್ವದ ದಾಖಲೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆರ್ಥಿಕ ಉದಾರೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದು, ಆ ಅನುಭವಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗೊಂಡಿವೆ.

90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪರಂಪರಾಗತ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಗಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಿ, ಮಹಿಳೆಯ ಆತ್ಮಗುರುತು, ದೇಹಬೋಧ, ಮಾನಸಿಕ ಸಂಘರ್ಷ, ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮಾನವೀಯ ಸಂವೇದನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಂತಹ ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಮಹಿಳೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಸಮೂಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಹಿಳಾ ಚೇತನತೆಯ ವಿಕಾಸ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪುನರ್‌ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿದೆ.

ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಪು:

ಮಾನವಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 90ರ ದಶಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಚಳವಳಿಯಲ್ಲ, ಅದು ಒಂದು 'ಜ್ಞಾನ ಮೀಮಾಂಸೆ'. ಇದು ಸಮಾಜವನ್ನು ನೋಡುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿತು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿತು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ತೇಜಸ್ವಿನಿ ನಿರಂಜನಾ (ಸಂ), (1994), ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜು.
2. ಗೀತಾ ನಾಗರಾಜ್, (2010), ಕನ್ನಡ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಒಂದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.
3. ರಾಮಾನುಜಂ ಸಿ.ಪಿ., (1995), ಮಾನವಿಕ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ, ಮೈಸೂರು: ಮಿತ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ.
4. ಶಶಿಕಲಾ ವೀರಯ್ಯ, (2008), ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪಿತೃಸತ್ತೆ, ಗದಗ: ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
5. ವಿಜಯಾ ದಬ್ಬೆ, (1989), ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ), ಮೈಸೂರು: ರಚನಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
6. ಶ್ರೀಮತಿ ಎಚ್.ಎಸ್., (1995), ಸ್ತ್ರೀವಾದ: ಒಂದು ಪ್ರವೇಶಿಕೆ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಹರ್ನಿಶಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
7. ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್, (1984), ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಲಂಕೇಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
8. Uma Chakravarti, (2003), Gendering Caste: Through a Feminist Lens, Kolkata: Stree.
9. Seema Sharma, (2005), Feminist Literary Criticism, Delhi: Vista International Publishing House.
10. Gerda Lerner, (1986), The Creation of Patriarchy, New York/Oxford: Oxford University Press.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.